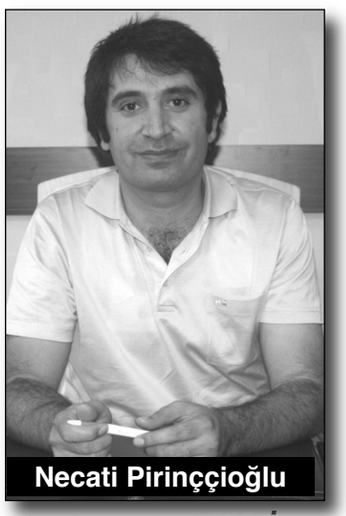
TOKİ'nin yanlış yer seçimi ve özel plan yapma yetkisi, can almaya devam ediyor.

TOKi, iktidarların rant alanı haline geldi

Samsun'da yaşanan sel felaketinde altısı çocuk 11 insanın yaşamını yitirmesiyle gündeme gelen Toplu Konut İdaresi'nin (TOKİ), Yapı Denetim Kanunu kapsamında olmadığı için inşaatları denetlenemediği öğrenilirken, İnşaat Mühendisleri ve Mimarlar Odası, 'Bölgede TOKİ Gerçeği'ni Özgür Haber'e değerlendirdi.

Necati Pirinççioğlu

Asıl suçlu TOKİ ve siyasa iktidardır

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı Turan Kapan, Samsun'da alınmayan tedbirlerden dolayı doğal felaketin nasıl oluştuğunu, can ve mal kayıpları yaşayarak bir kez daha görüldüğünü ifade ederek, "Yanlış yapılaşma ve yer seçiminin bedelini yine insanlarımız canlarıyla ödüyor. Her zamanki gibi suçlu dereler ve insanlar ilan ediliyor! Oysa asıl suçlular, meslek örgütlerinin görüş ve önerilerine kulak vermeyen, sınırsız yetkiyle donatılan TOKİ ve siyasal iktidardır" diye konuştu.

Konut sorunu, en temel sorunlardan biridir

Konut sorununun, mevcut toplumsal sistemin en temel sorunlarından biri olduğunu vurgulayan Kapan, "Merkezi yönetimleri, yerel yönetimleri, özel sektörü ve konut sakinlerinin tümünü ilgilendiren bir sorun haline gelmiştir. Toplumun yaygın ve etkin bir sosyal güvenlik sisteminden yoksun olması nedeniyle, konut bir barınma aracı olmanın ötesinde, yarın için bir güvence, bir yatırım aracı ve gelir getirici bir kaynak olarak görülmüştür. Toplumsal ve sosyal konut projelerini hayata geçirmekle görevli Toplu Konut İdaresi'nin (TOKİ) insanların en temel ihtiyaçlarından olan sağlıklı, güvenli barınma hakkı üzerinde kar amacı güden ticari bir kuruluş haline getirilmesi, TOKİ'nin sosyal konut üretme anlayışında uzaklaştığını göstermektedir. Ayrıca Arsa Ofisi Kanunu'nda yapılan değişikliklerle, Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü'nün yetkilerinin Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'na verilmesiyle, Hazine arazilerinin TOKİ'ye devriyle birlikte Toplu Konut alanı olarak planlandığı bölgelerde, belli bir sayıda konut yaparak geri kalan arazilerinin satışını yapması da yanlış bir uygulamadır" şeklinde konuştu.

Rant alanları yaratılıyor

Kapan, planlama süreciyle değer kazanan kamu arazilerinin, kentte yaşayan herkese ait olması gerektiğine işaret ederek, "Ancak Kamu arazilerinin satışıyla birlikte yeni rant alanları yaratılması, ucuz ve sosyal konut üretme anlayışından vazgeçildiğinin göstergesidir. Son dönemde TOKİ'ye resen plan yapma yetkisinin verilmesi, merkezi hükümetin belediyeleri ve meslek odalarını planlama süreci dışında bırakılması da kaygı vericidir. Merkezi Hükümetin bu anlamda, kentte yaşayanları ve kenti ilgilendiren önemli konularda belediyelerle işbirliği içinde olması gerekir. Planlama sürecinde TMMOB ve İMO'nun birikimlerinde yararlanılması gerekir" dedi.

Üçkuyu TOKİ'de sorunlar diz boyu

Diyarbakır Üçkuyu Bölgesindeki konutların, TOKİ tarafında ulaşım, altyapı sorunu çözülmeden yapıldığını belirten Kapan, şöyle dedi:

"Bu konutların bir kısmının uzun süreden beri tamamlanmasına rağmen, kanalizasyon, içme suyu vb. gibi alt yapıları olmadığından dolayı biten konutlar uzun bir süre iskâna açılamamıştır. Konut sakinleri bu süre içinde mağdur olmuşlardır. Yapılan planlamanın yetmediği ortadadır, oysa daha planlama sürecinde altyapı hazırlıkların yapılması gerekiyordu. TOKİ'nin son dönemlerde ürettiği konutlar alt-orta gelir gruplarına yönelik görünse de bu durum sayısal verilerde kalmaktadır. Asıl konut üretimi orta-üst gelir gruplarına göre konut üretmektedir. Konut sorununu gerçekte yaşayan kesimler ise planlama adımında başlayarak tüm sürecin dışında tutulmaktadır"

TOKİ ve Yapı Denetim

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı Turan Kapan, bir yapının kalitesini, güvenliğini belirleyen üç temel öğenin proje, malzeme ve işçilik olduğunu ifade ederken de "Bu üç öğenin kalitesini sağlamanın ve herkese kanıtlamanın yolu her üç öğe üzerinde yaygın ve etkin denetim uygulamasından geçer. TOKİ özerk bir kurum olduğu için denetim mekanizması da kendi içinde olmaktadır. TOKİ'nin son dönemlerde Türkiye'nin birçok yerinde şantiyeleri olduğu için bu şantiyeleri denetleyecek yeterli teknik elemanları olmadığından müşavirlik aracılığıyla denetimler yapılmaktadır. Şantiyelerinde bulunması gereken teknik elemanlar yeterince bulunmamaktadır. TOKİ'nin sağlıklı ve güvenli yapı üretmesi için yapı denetim kanunu kapsamına alınması gerekir" diye konuştu.

TOKİ, rant alanına döndü

Mimarlar Odası Diyarbakır Şube Başkanı Necati Pirinççioğlu ise, TOKİ'nin yoksul insanlara sosyal konut üretmek hedefi ile kurulduğunu belirterek, "Ama bugüne kadar TOKİ, bu asıl işlevinden çok iktidarların elinde ranta alanına dönüşmüştür. Son çıkarılan Kanun hükmündeki kararnameler ve affet yasasıyla birlikte, iktidarlar TOKİ üzerinden inşaat sektörünü yeniden canlandırma adı altında kendi yandaşlarına rant sağlamaya dönüştü. Affet yasası ile birlikte TOKİ devlet kurumları arasında en güçlü kurum haline geldi ve direk Başbakanlığa bağlı" diye konuştu.

Barınma sorunu varken, yol ve baraj yapılıyor

TOKİ'nin, baraj, hastane, ticarethane, yol ve kaldırım yaptığına değinen Pirinçioğlu, şöyle dedi:

"Türkiye'de binlerce insan barınma sorunu yaşıyorken, böyle bir kurumun güçlü olması iyidir. Ama şuandaki TOKİ'nin fonksiyonu rant, dağıtma üzerinedir. Son yasayla birlikte bütün kentlerin değerli alanlarına göz dikiyor. Değerli araziler değerinin çok altında satın alınabiliyor. Kendine bağlı müşavirler aracılığıyla bunu yapıyor. Sizin mahkemeye verme ve itiraz etme şansınız yok. Ona muhalefet edene de ceza kesiyorlar. Eskiden Mimarlar Odası en azından toplumsal muhalefet yapıyordu. Ya da vatandaşın o meblağa itiraz etme şansı vardı. Artık o da yok. Böyle bir tablo ile karşı karşıyayız. TOKİ, kentleri talan etme ve çok ciddi rant elde etme aracı olarak kullanılıyor"

Yerel yönetimler işlevsiz bırakıldı

Pirinççioğlu, yasa ile birlikte yerel yönetimlerin fonksiyonsuz bırakıldığına işaret ederek, "Bunu çok söyledik. Kimse dinlemedi. Sadece muhalif belediyeleri değil, yandaş belediyeleri de boş çıkardılar. Belediye diye bir olgu kalmadı. Belediyelerde geçmişte kenti planlama yetkisi vardı. Şuan o da TOKİ'ye geçti. TOKİ kamu denetimine de tabi değil. Kendi kendini denetliyor, planını yapıyor. Eskiden sadece konut barınma sorunu olan şeydir. Şimdi ise nüfusu 10 bin olmayan bir ilçede bile TOKİ konut yapıyor. Sürekli bir rant üzerine kuruldu" dedi.

TOKİ, ranta dönüşmüştür

Pirinççioğlu, oda olarak bu konudaki talep ve önerilerini de şöyle sıraladı:

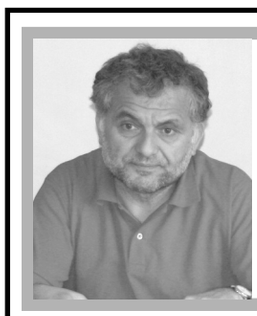
"Mimarlar Odası olarak TOKİ kavramına karşı değiliz. Sosyal devlet olma açısından sosyal konut üretilmesi gerekiyor. O anlamda doğru bir yaklaşımdır. Ama TOKİ şuanda bir ranta dönüşmüştür. TOKİ'nin eski statüsüne dönmeye sadece sosyal konut üretmeye çağırıyoruz. Sadece üst sınıfa şuanda Diyarbakır'daki konut sektörü de üst sınıflara hitap ettiği için, TOKİ'nin de diğer geri kalan kısmı sübvanse etmesi gerekiyor. Sosyal konut üretmesi gerekir. 1994 yılında Diyarbakır'da yapılan TOKİ konutları yüzde 35 arsa payı konuluyordu. Şimdi Diyarbakır'daki konutların pahalı olması arazinin pahalı olmasından kaynaklanıyor. Arazi pahalı olursa ev satın olmak isteyenlere yansıyor. TOKİ hazine arazileri üzerine konut yaptığı için o hazine arazilerinin yüzde 35 kısmını koymuyordu. Onun için ucuzdu.

TOKİ'nin, normal müteahhitten hiçbir farkı yok

Ama şuanda TOKİ'nin normal müteahhitten hiçbir farkı yok. Kar amaçlıyor. Bütün hazine ve mera alanlarını da hazine arazisine dönüştürerek, bilabedel devrediliyor. Bedava aldığı arazileri 2. ve 3. şahıslara satıyor. Ama eğer hazine o araziyi satarsa, yerel yönetimler de belli oranda yüzde 20 Büyükşehir'e, yüzde 10'da alt kademe belediyelerine kalması gerekiyor. Ama onları da bypass ediyor. TOKİ bu anlamda bütün sektörü ele geçirmeyi hedefliyor. Bütün müteahitler TOKİ'den ihale almak zorunda kalıyor. Satışlarına baktığınız zaman, konutların normal binalardan meblağ açısından bir farkı yok. Ama kalite açısından tünel kalıp sistemi ile yaptığı için belki, 'depreme dayanıklı' olabilir. Ama yaşam kalitesi ve malzemesi açısından çok kötü. İhaleleri herkes birbirine devrettiği için böyle oluyor. En kalitesiz malzemeler kullanılıyor. Bölge mimarisi göz önüne alınmıyor. TOKİ'nin Diyarbakır'da yaptığı bütün konutları, Trabzon, Samsun'da yapıyor. Tek tip proje yapıyor. Yöresel bir unsuru yok"

Ne Sayıştay ne KİK dokunabiliyor

TOKİ'nin dokunulmazlığı öncelikle 2985 sayılı kendi kuruluş kanunuyla temellendirildi. 1984 tarihli kanunda TOKİ'nin yapacağı işler hakkındaki dokunulmazlık 6 maddeyle sağlandı. Kanunu'nun "Uygulanmayacak Kanunlar" başlıklı 6'ncı maddesi şöyle: "Bu Kanun hükümlerine göre yapılacak işlemlerde, 70 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 38 ve 50'nci maddeleri, 1050 sayılı Muhasabe-i Umumiye Kanunu, 832 sayılı Sayıştay Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uygulanmaz."

Ruşen ÇAKIR

rcakir@gazetevatan.com

Dindar Kürtlerin dönüşü

(Ruşen Çakır'ın dünkü Vatan'da yayınlanan köşe yazısıdır)

Önce birkaç genel tespit:

1) Türkiye'yi dinsel anlamda muhafazakâr bir ülke olarak tanımlayabiliriz;

2) Kürtlerin dindarlığının Türkiye ortalamasının üzerinde seyrettiğini söyleyebiliriz;

3) İslami cemaat, grup ve partiler Kürtler arasında hep güçlü olmuştur;

4) Dindar Kürtler öteden beri rejim(ler)in sigortası olmuşlardır;

5) Rejim(ler)in en büyük endişesi dindarlarla Kürt siyasi hareketinin bütünleşmesi olmuştur.

6) PKK'nın başını çektiği Kürt siyasi hareketi, büyük ölçüde kendisinden kaynaklanan nedenlerden dolayı dindarlara ulaşmakta epey zorluk çekmiştir;

7) AKP'nin 10 yıl boyunca tek başına iktidarda kalmasının ana nedenlerinden biri Türkiye'nin her bölgesinde varlık göstermesi, Güneydoğu'da da birçok seçim bölgesinde birinci parti olup, diğer yerlerde BDP'nin tek ciddi rakibi olmasıdır.

Ne var ki, son dönemde dindar Kürtlerin Kürt sorununa bakışlarında ciddi değişiklikler gözleyen biri olarak bu tespitlerin eskimeye başladığını rahatlıkla söyleyebilirim. Dindar Kürtlerin bu dönüşümünün farklı nedenleri var. Bazılarını sıralayacak olursak:

1) Kürt siyasi hareketi, İslam dinine ve dindarlara yönelik üslubunu büyük ölçüde değiştirdi. Eskinin ateizme kayan kaba materyalist söylemin yerini İslami kavramların da kullanıldığı bir dil almaya başladı. Dindarlıklarıyla temayüz etmiş bazı isimler harekete kazandırıldı; zaten harekette var olan dini konulara vakıf kişilerin önleri açıldı. Dini alanlarda var olan ama pek iş yapmayan yapılanmalara geniş inisiyatif tanındı.

2) Demokratik açılım süreci en çok dindar Kürtleri memnun etmiş, umutlandırmıştı. Ancak bunun kısa bir süre sonra askıya alınması ve güvenlikçi politikaların devreye sokulması büyük hayal kırıklıklarına ve dolayısıyla savrulmalara neden oldu;

3) Son seçimlerde Başbakan Erdoğan'ın, Kürt sorununa sahip çıkan birçok milletvekilinin üstünü çizip yerlerine düşük profilli isimleri aday göstermesi nedeniyle bölgede BDP iyice yalnız kaldı;

4) Roboski (Uludere) faciası ve başta Erdoğan olmak üzere iktidar partisi yetkililerinin bu konuda sergiledikleri tutum da dindar Kürtler için gerçek bir kırılma noktası oldu.

Diyarbakır'da kurulu Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi'nin (DİTAM) her ay "Kırklar Meclisi" adıyla düzenlediği toplantılarda seçkin bir konuk, bölgenin kanaat önderleriyle bir araya gelip güncel konuları tartışıyor. Haziran ayı sonunda Stratejik Düşünce Enstitüsü Başkanı Prof. Yasin Aktay, Kırklar Meclisi'nin konuğu olmuş. Diyarbakır'da çıkan Özgür Haber Gazetesi, 2 Temmuz günü bu toplantıdan iki sayfalık bir özet yayınlamış. Şimdi o özetten, bazı İslamcı şahsiyetlerin sözlerinden alıntılar yapmak istiyorum:

Ali Serdar Tuncer: "Kürt meselesi konuşulurken kendisini İslamcı gören Türk arkadaşlarımdan rica ediyorum: 'Biz ümmetiz, kardeşiz, bunları konuşmayalım' demesinler lütfen."

Selahattin Çoban: "Dindar bir Kürt olarak, 'dinim mi önce geliyor yoksa etnik kimliğim mi?' tarzı bir zorlama bu yüzyılda doğru değil. Eğer Kürt sorunu sistem sorunuysa neden İran İslam Cumhuriyeti'nde de devam ediyor?"

Rauf Çiçek: "Said Nursi'nin çarpıtılan görüşlerini ve özellikle Kürtler ve Kürdistan ile ilgili düşüncelerini dile getirdiğimiz için 1980 ve 90'lı yıllarda gadre uğradık. Bu yüzden bırakın birlikte olduğumuz Kürtler, aramızdaki Türk kardeşlerimiz de Kürtçülük yaftası yediler."

Dindar Kürtlerin dönüşü üzerine söylenecek daha çok şey var. Şimdilik, yılları İslami hareket içinde geçmiş bir Kürt dostumun şu sitemiyle noktalayalım: "Başbakan ne zaman Kürtlerden söz etse bir şekilde Yunus Emre'nin 'Yaradılanı severim Yaradan'dan ötürü' sözünü kullanıyor. Bu da beni çok rahatsız ediyor."